

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 19

12 березня 2013 р.

РЕЗОНАНС

**Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань
Додаток до журналу "Україна: події, факти, коментарі"**

№ 19 2013

Для керівників та їхніх референтів

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

О. Онищенко, академік НАН України

Редакційна колегія:

В. Горвий (заступник головного редактора, науковий керівник проекту)
Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році
Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz@pochta.ru
www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ЗМІСТ

У центрі уваги	3
-----------------------------	----------

Аналітичний ракурс

Потіха А.

Суспільно-політична ситуація в Криму у висвітленні ЗМІ	4
---	----------

Тарасенко Н.

Випробовування України інтелектуальною власністю: політична й комерційна складова	15
--	-----------

Законодавча влада	29
--------------------------------	-----------

Виконавча влада	35
------------------------------	-----------

Політика	40
-----------------------	-----------

Економіка	45
------------------------	-----------

Економіка України в контексті світових кризових тенденцій	51
--	-----------

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Ювілейна сесія загальних зборів Національної академії наук України

12 березня відбудеться ювілейна сесія загальних зборів Національної академії наук України, присвячена 150-річчю від дня народження академіка В. І. Вернадського.

Взяти участь в урочистому засіданні НАН України має намір Прем'єр-міністр України М. Азаров.

«12 березня Академія наук проводить урочисте засідання, присвячене 150-річчю з дня народження нашого знаменитого співвітчизника В. Вернадського. Я буду брати участь у цьому урочистому зібранні», – повідомив глава уряду на своїй сторінці у «Фейсбуці». При цьому М. Азаров пообіцяв поцікавитися, які проблеми існують у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського в Києві (до цього привернув увагу Прем'єра один з дописувачів).

Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 28 березня 2012 № 151-р утворив Організаційний комітет з підготовки і відзначення у 2013 р. 150-річчя від дня народження академіка В. Вернадського, а також затвердив план заходів з підготовки і відзначення цієї річниці (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 7.03; Сайт НАН України (<http://www.nas.gov.ua/Calendar/Pages/default.aspx>). – 2013. – 09.03*).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

А. Потіха, наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Суспільно-політична ситуація в Криму у висвітленні ЗМІ

Уже не один рік тривають дискусії щодо статусу Криму та відносин між автономією і центром. Як відомо, Автономна Республіка Крим є невід'ємною складовою частиною України. Зміст автономії Криму визначено у ст. 134–139 Конституції України, якими встановлено досить широкі повноваження Автономної Республіки Крим, а також її відповідних органів.

Проте нинішній статус АРК задовольняє далеко не всіх. Ряд кримських і російських політиків вважають за необхідне розширити повноваження Криму або ж не чіпати той, що є. Зокрема, російський політик К. Затулін неодноразово заявляв, що Москва стурбована намаганнями деяких політичних сил України перетворити автономний статус Криму в «звичайний регіон» і зволіканням з остаточним визначенням спеціального статусу Севастополя. Ідеться, передусім, про заяви ВО «Свобода» щодо необхідності зміни статусу АРК. Один з пунктів діючої програми ВО «Свобода» передбачає винесення на всеукраїнський референдум питання про зміну статусу Криму з автономного на обласний і скасування спеціального статусу Севастополя.

На думку лідерів «Свободи», одне тільки перетворення Верховної Ради АРК у Кримську обласну раду дає безпосередню річну економію близько 2 млн грн лише на фонді заробітної плати з нарахуваннями голів постійних комісій ВР АРК, які в усіх областях працюють на громадських засадах. «На наше переконання, єдиний порятунок – негайна ліквідація кримської автономії», – зазначає прес-служба політсили.

На думку деяких експертів, висловлена О. Тягнибоком ініціатива «Свободи» про проведення референдуму щодо статусу Автономної Республіки Крим – це завуальований спосіб

підтримати активно критикований опозицією новий закон про всеукраїнський референдум. При цьому, за словами експертів, проведення такого референдуму просто не є реальним. Окремо статус Криму виносити на загальне голосування неможливо, та й необхідного для цього великого інтересу в суспільстві таке питання мати не може. Інша справа, що саме формулювання питання може бути змінене на загальнодержавне. І тоді ми будемо мати справу вже не з кримською проблемою, а з ідеєю референдуму щодо державного устрою України, тобто про її можливу федералізацію. І цілком очевидно, що його потенційні результати будуть саме на користь федеральної системи. А значить, референдум може стати основою для подальшої федералізації України.

Деякі експерти припускають, що, можливо, у «свободівців» є прихована домовленість з керівництвом країни про розкручування кампанії з підготовки громадської думки до такого питання. У такому випадку за заявою О. Тягнибока можна побачити й набагато більш серйозні підстави, ніж просто ситуативна підтримка уряду. Ідеологія «Свободи» де їм змогу проявляти в цьому відношенні показну наївність, виражати надію на те, що більшість громадян України підтримає їхні вимоги про скасування автономії. Однак на ділі вони не можуть не розуміти, що громадська думка налаштована інакше, до того ж вона налаштована інакше і в їхній рідній Галичині. Можливість отримати під свій контроль Автономну Республіку Галичину – досить приваблива для них перспектива. З ідеологічної точки зору «свободівцям» незручно самим виступати з такою ініціативою, але ось вимагати протилежного, а потім визнати думку більшості – це інша справа.

Загалом же експерти констатують, що будь-яка спроба розгойдати ситуацію в Криму вкрай небезпечна і може призвести до небажаних для державності України наслідків. Зокрема, у кращому випадку це закінчиться просто посиленням автономії або, на противагу, підвищенням статусу кримськотатарської меншини як основної опори Києва. Але Крим – це потенційно справжня гаряча точка України, а те, що відбувається в ньому, зачіпає інтереси ряду сусідніх і віддалених країн.

Натомість керівники автономії запевняють, що ні про які зміни статусу Криму не може бути й мови. За їхніми словами, ситуація в Криму поліпшується і цей регіон стає все більш привабливим. Зокрема, голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим А. Могильов заявив, що незмінним пріоритетом у роботі кримської влади є інтенсивний соціально-економічний розвиток регіону. «Я думаю, що зі мною багато хто згоден, що за останні три роки Крим отримав потужний поштовх у розвитку. Президент України В. Янукович приділяє особливу увагу Криму, ми часто обговорюємо проблеми, які виникають перед нами, даються доручення, спрямовані на їх вирішення», – зазначив А. Могильов.

Він також підкреслив, що завдяки підтримці з боку центральної влади за останні роки в Криму підвищилися соціальні стандарти, модернізується і розвивається інфраструктура, реалізуються реформи в усіх провідних галузях. «Нам є що сказати кримчанам. За ці три роки в Криму зроблено більше, ніж за останні десятиліття», – зазначив голова кримського уряду.

На думку кримських політиків, Крим став привабливішим для багатьох громадян, і тому сюди стали переселятися з інших регіонів. Як інформують ЗМІ, у 2012 р. чисельність населення в Криму збільшилася на 2,2 тис. осіб. Зокрема, у містах зростання чисельності населення становило 1 тис. осіб, а в сільській місцевості – 1,2 тис. осіб. Зростання зафіксовано вперше за 18 років. Як повідомило ГУ статистики в АРК, це обумовлено тим, що скорочення населення з природних причин (2,2 тис. осіб) було компенсовано позитивним міграційним сальдо (4,4 тис. осіб). У 10-ти регіонах автономії зареєстровано природний приріст, тобто кількість народжених перебільшила кількість померлих.

Водночас у Криму залишається ще багато проблем. Одна з найактуальніших – розподіл землі. Боротьба за те, щоб узяти в оренду, купити, приватизувати чи іншим чином отримати земельну ділянку в Криму стає дедалі запеклішою. Земля на Південному березі Криму в умовах приватизації та відновлення економіки, розвитку нових галузей господарства стала одним із найдорожчих видів товару. Її комерціалізація і відста-

вання законодавства від цих процесів – головні причини зловживань у сфері землекористування.

Експерти вважають, що саме земельна сфера ось уже кілька років постійно загрожує дестабілізацією обстановки в Криму. Раніше це виглядало як «галявини протесту», потім вилилось у самозахоплення земель у заповідних зонах. У відповідь на незаконні рішення місцевих органів влади, які розподіляють землю часто без урахування громадського інтересу, кримські татари вимагають виділення земель і для репатріантів – на мисі Меганом, у Гурзуфі, Ялті, Симеїзі, у багатьох інших місцях. То там, то тут – у Партеніті, Сонячній Долині, Гурзуфі – спалахують «земельні війни». Розділившись за національностями, сторони погрожують владі «створити загони самооборони», формують то «козачі» загони, то загони кримсько-татарських «аскерів», «групи громадянського протесту» тощо.

Спеціалісти прогнозують, що напруження в земельній сфері Криму наростатиме ще кілька років.

Загалом «земельні» конфлікти в Криму є досить небезпечними і нерідко призводять до пролиття крові. Зокрема, нещодавне вбивство селищного голови Симеїзу К. Костенка багато хто пов'язує із земельними питаннями. Глава кримського уряду А. Могильов, прокоментувавши розстріл мера Симеїза, назвав це вбивство відлунням невирішених земельних проблем на ПБК. «Упродовж останніх 20-ти років накопичилося дуже багато проблем, пов'язаних із землею. Це неможливо вирішити за рік, два чи три. Напевно, ці проблеми виливаються в такі ось сумні події, – сказав А. Могильов. – Я глибоко переконаний, що там займатимуться органи правоохоронні, вони даватимуть оцінку цим подіям, займатимуться розслідуванням усього цього. Але це проблеми, які накопичилися до цього. Тепер нам потрібно якийсь час, щоб ми поетапно ці проблеми вирішували».

Представники опозиції також вважають, що причина вбивства – земельні проблеми. Убивство мера кримського селища Симеїз К. Костенка пов'язане із розподілом землі між злочинними угрупованнями, заявив в ефірі радіо «Свобода» депутат від УДАРу, генерал-полковник міліції, заступник голови парламентського Комітету з питань законодавчого

забезпечення правоохоронної діяльності М. Паламарчук. «Кримська земля – найдорожча. Особливо на Південному березі Криму. Я впевнений, що цей злочин пов'язаний із землею. Хочу сподіватися, що він буде розкритий, але при сьогоднішньому підході, думаю, що навряд», – зазначив він.

У контексті земельного питання ЗМІ інформують, що в Криму розроблено план з виділення земельних ділянок на «галявинах протесту» в Сімферополі й Сімферопольському районі до 2015 р. Згідно з цим планом, протягом поточного року учасникам «галявин протесту» в Сімферополі та Сімферопольському районі будуть підготовлені і видані рішення на більше ніж 6 тис. земельних наділів. Ще близько 3 тис. ділянок заплановано до видачі в першому півріччі наступного року. Найближчим часом план буде винесено на затвердження уряду Криму.

За словами заступника керівника Ради представників кримськотатарського народу при Президентові України В. Абдураїмова, нині всі проблеми, які накопичилися серед кримських татар, вирішуються в рамках трьох відомств – постійної Комісії Верховної Ради АРК з міжнаціональних відносин і проблем депортованих громадян, Республіканського комітету АРК з міжнаціональних відносин і справ депортованих громадян і Ради представників кримськотатарського народу при Президентові України. При цьому до вирішення земельних питань також залучатимуться громадські організації «Себат», яка курирує 75 % «галявин протестів», і «Авдет» – 25 %.

Деякі експерти зазначають, що доказом довіри до влади є результати нещодавніх позачергових виборів. Як повідомила прес-служба Кримської республіканської організації ПР, на позачергових проміжних виборах депутатів сільських і селищних рад, що відбулися нещодавно в Криму, перемогли кандидати від Партії регіонів. Зокрема, згідно з оприлюдненою інформацією, на виборах до Малоріченської сільської ради в с. Рибачому (Велика Алушта), обійшовши трьох суперників, перемогу здобув «регіонал» М. Лисенко. За нього проголосував 71 % виборців, що прийшли на виборчу дільницю.

У с. Сонячногірському (Велика Алушта) за кандидата в депутати сільради від Партії регіонів В. Алфьорова свої голоси віддали 64,1 % виборців, що голосували в окрузі.

На минулих виборах депутатів місцевих рад селищ Молодіжне та Шкільне Сімферопольського району на окремих виборчих округах перемогу також здобули члени Партії регіонів Ю. Іванов та О. Клименчук, яких підтримали відповідно майже 75 % і 80 % виборців, що прийшли на дільниці.

Крім того, на виборах у двох округах селища Штормове Сакського району перемогли «регіонали» Г. Федотова з результатом 52,6 % та О. Затулко – 40,32 % голосів.

На виборах до Яснополянської сільської ради Джанкойського району перемогу отримала представник Партії регіонів М. Рибаква.

Водночас багато кримських татар невдоволені станом речей і обіцяють знову організувати акції протесту. У меджлісі запевняють, що існує дискримінація кримських татар керівництвом Радміну АРК – кількість чиновників кримського уряду з числа депортованих скорочується. Про це, зокрема, заявив депутат ВР АРК, перший заступник голови меджлісу кримськотатарського народу Р. Чубаров. «Поряд із затасканим твердженням про те, що, мовляв, кримська влада вирішує нагальні соціально-економічні проблеми, не розділяючи кримчан за національною ознакою, з'явилися нові посилення, що незважаючи на цю “турботу” позиція окремих кримськотатарських діячів, спрямована на максимальну конфронтацію з органами влади, – деструктивна, оскільки пов'язана із внутрішніми процесами в кримськотатарському національному русі», – зазначив Р. Чубаров.

Він оприлюднив деякі статистичні дані. Так, згідно із цифрами, наведеними депутатом, усього у складі керівництва та апарату Радміну на кінець 2012 р. працював 121 держслужбовець, з них депортованих (окремих даних щодо кримських татар немає) – дві особи (1,65 %). У міністерствах Криму працює 540 держслужбовців, з них депортованих лише 18 осіб (3,3 %). У Республіканському комітеті АРК працює 408 держслужбовців, з них депортованих лише 21 особа (5,14 %). «Будемо продовжувати наполягати на тому, що кримська влада не ділить кримчан за національною ознакою? – зауважив

Р. Чубаров. – Або знов заведемо стару платівку про те, що кримська влада набирає кадри за професійним принципом?»

Керівники меджлісу неодноразово заявляли, що виступають проти зачистки неугодних прем'єр-міністру Криму А. Могильову кримськотатарських чиновників. Так, на останньому засіданні кримського парламенту депутати відправили у відставку чергового ставленика меджлісу – голову постійної Комісії з міжнародних відносин і проблем депортованих громадян Р. Ільєсова і затвердили на цій посаді опозиційного меджлісу Е. Абдураїмова.

Крім того, у меджлісі заявили, що готові вивести на вулиці тисячі кримських татар, якщо влада перешкоджатиме традиційному вшануванню пам'яті жертв депортації, що відзначається 18 травня. Про це радіо «Свобода» заявив голова меджлісу, народний депутат України М. Джемілев у зв'язку з тим, що напередодні Сімферопольська міська влада відхилила його прохання щодо сприяння меджлісу в проведенні на центральному майдані міста жалобних заходів. М. Джемілев назвав «провокацією влади» відмову чиновників Сімферопольського міськвиконкому погодити запропоновані меджлісом традиційні заходи до Дня жалоби.

За його словами, у меджлісі розцінили це як спробу усунути представницький орган кримських татар від організації жалобних заходів і спровокувати заворушення. «Ми робитимемо те, що робили всі останні 23 роки підряд. А вони, якщо захочуть щось інше, то побачать результат», – зазначив М. Джемілев.

Він також заявив, що влада планує залучити до проведення цих заходів членів Ради представників кримськотатарського народу при Президентові України, які вороже налаштовані до меджлісу та його лідерів, а для демонстрації підтримки цієї структури з боку людей має наміри підвезти з регіонів бюджетників. «Але ж кримські татари теж не мовчатимуть. Прийдуть з п'яти боків колонами, заповнять майдан. А якщо не допустять туди, будуть перекриті дороги, паралізовано рух, щонайменше у Сімферополі, а можливо, це перекинеться і на інші регіони автономії. Дуже небезпечна гра. Вона може призвести до нехороших наслідків. І тому ми звертатимемо увагу міжнародних організацій на цю провокацію», – підкреслив глава меджлісу.

За словами М. Джемілева, нинішній уряд автономії останнім часом проводить жорстку антикримськотатарську політику, що дуже дратує кримських татар, стимулює протестні настрої в їхньому середовищі. «Зараз так загострилася ситуація, що дуже багато людей розлючені через ту політику, що ведеться стосовно кримських татар. Тому настрої людей, очевидно, буде не дуже мирний. Ми, звичайно, намагатимемося, щоб все це було у мирному руслі. Але не слід виключати якоїсь протидії жалобним заходам, якість акції, мирні акції, звичайно, але з вимогами відставки уряду», – наголосив він.

Відповідальність за можливу ескалацію етнополітичної обстановки в Криму М. Джемілев поклав на центральну владу України, а також особисто на керівника уряду автономії А. Могильова.

У відповідь на такі звинувачення А. Могильов заявив, що провокації напередодні Дня депортації кримських татар, про які заявляє меджліс, є «надуманими», інформаційна ситуація довкола цього «нагнітається штучно», а звинувачення з боку «окремих кримськотатарських політичних діячів» на адресу керівництва країни і Криму у «недостатній увазі до відновлення прав депортованих народів, недотриманні прав і свобод громадян – безпідставні».

А. Могильов також зазначив, що керівництво країни і влада автономії завжди відкриті до співпраці і конструктивної спільної роботи з вирішення проблем депортованих народів і очікують такого ж підходу з боку політиків, які представляють громади Криму. За його словами, Сімферопольська міськрада не забороняла меджлісу проводити траурні заходи, а «Джемілев свідомо дезінформує суспільство».

А. Могильов підкреслив, що мерія запропонувала організаторам проводити заявлену акцію в контексті загальнокримських заходів, які є традиційними для автономії. «Гра, яку затіяв Джемілев, украй небезпечна і може очорнити фінал його політичної кар'єри. Відстоювання виключно особистих інтересів, використовуючи як знаряддя власний народ, – безвідповідально й аморально», – зазначив прем'єр. Він переконаний, що в Криму немає ніяких підстав для

дестабілізації ситуації. «Провокації і нагнітання ситуації Джемільєвим – ніщо інше як спроба зберегти залишки свого впливу на кримських татар, який він стрімко втрачає», – заявив А. Могильов.

Він переконаний, що позиція окремих кримськотатарських діячів, спрямована на максимальну конфронтацію з органами влади, – деструктивна. «Замість об'єднання зусиль і конструктивного діалогу ми зустрічаємо відверту брехню, провокаційні заяви і популізм», – підсумував А. Могильов.

Разом з тим, коментуючи заяви лідерів меджлісу щодо дискримінації депортованих, А. Могильов запевнив, що не призначає на посади в Раді міністрів залежності від національності чи політичних уподобань. «За логікою народного депутата, жоден кримський татарин, незважаючи на свою освіту, досвід і професіоналізм, не може претендувати на будь-яку посаду, не погодивши це з меджлісом», – зазначив прем'єр Криму. «Що в такому випадку робити кримським татарам, працюючим у галузях освіти й охорони здоров'я? Їх на сьогодні близько 15 % і 30 % відповідно. Якщо міркувати, як це робить Джемільєв, то професійним і кваліфікованим кадрам потрібно звільнитися, оскільки квота перевищена?» – зауважив А. Могильов. За його словами, у реаліях сучасної України подібний підхід, як мінімум, не відповідає європейській практиці дотримання прав і свобод особистості. При цьому необхідно нагадати, що, згідно з дослідженнями Центру ім. Разумкова, рівень довіри кримських татар до меджлісу не перевищує 25 %.

Крім того, за словами А. Могильова, як і раніше, залишається невирішеним питання легітимності меджлісу, оскільки його керівництво ігнорує численні звернення щодо необхідності реєстрації цього органу в установленому законом порядку.

На думку А. Могильова, не можуть не викликати занепокоєння систематичні спроби нагнітання ситуації в Криму з боку окремих політичних діячів у переддень Дня пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу. «Практично кожен рік, напередодні жалобних заходів, штучно нагнітається інформаційна ситуація. Окремі кримськотатарські політичні діячі

безпідставно звинувачують керівництво країни й Криму, зокрема, у недостатній увазі до відновлення прав депортованих народів, недотриманні прав і свобод громадян», – заявив він.

А. Могильов також заявив, що створюється стійке враження цілеспрямованості такого процесу, щоб на хвилі негативу відвернути увагу кримських татар від вирішення нагальних проблем, що назріли в кримськотатарському національному русі.

Експерти, оцінюючи ситуацію в Криму, зазначають, що для Криму важливий не так статус, як вирішення болючих для місцевих громад проблем – насамперед земельних і міжнаціональних, які безпосередньо пов'язані з облаштуванням кримських татар, багато з яких після повернення з депортації живуть на межі бідності.

Нещодавно колишній прем'єр-міністр автономії, а тепер депутат Верховної Ради від УДАРу С. Куніцин заявив, що на початку 1990-х років через те, що мало хто звертав увагу на потреби цього народу, мало не спалахнула громадянська війна. «Тоді ми стояли, фактично, на межі громадянської війни. Тим більше що у Чечні війна тривала, і це впливало на кримських татар. Ми великими зусиллями уникли конфлікту», – зазначив він.

На думку експертів, нині ситуація не така гаряча, але також складна: часто виникають сутички на національному чи релігійному ґрунті, а кримські татари, які прагнуть відновлення своєї національної автономії у складі України, заявляють, що влада в останні роки зовсім відвернулася від вирішення їхніх проблем.

С. Куніцин, незважаючи на скептичне ставлення більшості кримських політиків до можливого створення кримськотатарської автономії, вважає, що років через 50 кримські татари «можуть стати більшістю» в регіоні і тоді це питання може серйозно постати перед Україною. «Кримські татари еволюційним шляхом прагнуть до автономії», – сказав він.

За словами експертів, ще однією стороною, яка часто провокувала міжнаціональні сутички, були проросійські активісти, що прагнули об'єднання з Росією. Однак їхній вплив за останні роки практично зійшов нанівець. З цим погоджується й віце-спікер

кримського парламенту, член Партії регіонів Г. Іоффе: «На жаль, це було у сучасній історії Криму, але це вже історія. Якщо зараз і є такі політики, то вони – на маргінесі».

На його думку, міжнаціональна ситуація у Криму загалом стабільна. Щодо економіки, то, як зазначають експерти, не зважаючи на те, що, за даними кримського уряду, автономія восени минулого року стала лідером по Україні із залучення капітальних інвестицій (надійшло понад 15 млрд грн), а показник залучення прямих іноземних інвестицій зріс на 15 % – до 1,4 млрд дол., економіка Криму все ще лишається дотаційною. Ситуація з інвестуванням також може незабаром змінитися в гірший бік – у грудні авторитетна служба кредитних рейтингів Standard & Poor's змінила прогноз рейтингів для Криму зі «стабільного» на «негативний». Однак довгостроковий рейтинг був підтверджений на рівні В.

Водночас значна частина фахівців переконана, що у перспективі Крим буде здатен себе забезпечити за рахунок того, що всі повноваження, які сьогодні закріплені у Конституції автономії, виконуватимуться (*«Свобода» хоче змінити статус Криму з автономного на обласний // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 15.02; А. Могильов: За останні три роки в Криму зроблено більше, ніж за попередні десятиліття // <http://cr.biznesoblast.com>. – 2013. – 1.03; Население Крыма выросло более чем на две тысячи человек // <http://news.all-crimea.net>. – 2013. – 3.03; Вбивство мера Симеїза пов'язане зі злочинним розподілом землі // <http://www.radiosvoboda.org>. – 2013. – 27.02; Москаль рассказал еще о двух громких убийствах в Крыму // <http://crimea.comments.ua>. – 2013. – 26.02; Убийство крымского мэра Могилев назвал отголосками нерешенных земельных проблем // <http://crimea.comments.ua>. – 2013. – 28.02; Меджліс обіцяє відповісти на «провокації влади» протестами // <http://tyzhden.ua/News>. – 2013. – 28.02; Могильов переконаний, що татар використовують // <http://tyzhden.ua>. – 2013. – 28.02; У Сімеїзі виявили нові земельні махінації // <http://gazeta.ua>. – 2013. – 1.03; В Крыму разработан план по выделению земельных участков на полях протеста в Симферополе и Симферопольском райо-*

*не до 2015 з. // <http://news.allcrimea.net>. – 2013. – 2.03; На до-
виборах у Криму перемогли «регіонали» // <http://www.pravda.com.ua>. – 2013. – 4.03; Крым погрузился в шальные 90-ые
// <http://www.rupor.info>. – 2013. – 1.03; Меджлис в цифрах по-
казал, как Совмин обижает крымских татар // <http://crimea.comments.ua>. – 2013. – 1.03).*

Н. Тарасенко, мол. наук. співроб. СІАЗ НБУВ

Випробовування України інтелектуальною власністю: політична й комерційна складова

Питання захисту інтелектуальної власності в Україні вже тривалий час перебуває у фокусі уваги міжнародних організацій, зокрема Офісу торговельного представника США, що відповідає за американську політику в зовнішній торгівлі. Відповідно до закону, офіс щороку має готувати звіт щодо ситуації (передусім, проблем) із захистом прав інтелектуальної власності у зарубіжних країнах. Україна у цій «Спеціальній доповіді 301» була присутня впродовж останніх 15 років. Її переміщували між різними категоріями: країни, за якими спостерігають – Watch List (1998, 2008–2011), країни з підвищеним рівнем спостереження – Priority Watch List (1999–2000, 2006–2007, 2012) і найбільші порушники Priority Foreign Country (2001–2005).

Слід зазначити, що за період з 1991 р., крім України, лише п'ять із понад 110-ти країн потрапляли до списку найбільших порушників. Це Китай (1991, 1994, 1996), Боснія та Герцеговина (1993), Індія (1991–1993), Тайвань (1992), Таїланд (1991–1993).

Рішення про те, які країни відносити до найбільших порушників, Офіс торговельного представника може приймати за власною ініціативою або з урахуванням висновків такого роду об'єднань, як Міжнародний альянс інтелектуальної власності (ІПА). Саме цей альянс свого часу ініціював переміщення

нашої країни до Priority Foreign Country, уперше внісши рекомендації щодо цього в 2000 р. та назвавши її «піратом номер один із виробництва CD-дисків у Центральній та Східній Європі». Перед цим у 1999 р. ПРА порушив перед офісом питання розгляду доступу України та ще кількох країн СНД до Генералізованої системи преференцій (ГСП).

Офіс торговельного представника тоді врахував рекомендації альянсу не з першої подачі, поклавши певні надії на підписаний у 2000 р. тодішніми президентами України та США Л. Кучмою та Б. Клінтоном план дій. Але, не відчувши істотних результатів, уже у звіт від 2001 р. офіс таки вніс Україну до головних порушників прав інтелектуальної власності. За цим послідувало припинення у вересні 2001 р. дії ГСП для України. Києву повернули торговельні преференції та перевели в іншу категорію лише у січні 2006 р. Тоді втрати для України оцінювали у 100 млн дол. на рік.

У грудні 2011 р. Міжнародний альянс інтелектуальної власності знову подав петицію щодо перегляду доступу нашої країни до Генералізованої системи преференцій США. Вона була прийнята до розгляду Офісом торговельного представника США 29 червня 2012 р. 2 жовтня в офісі вже відбулися слухання щодо перегляду доступу України до ГСП.

Міжнародний альянс інтелектуальної власності рекомендував присвоїти Україні статус Priority Foreign Country і негайно призупинити право України на отримання пільг згідно із «Узагальненою системою преференцій». На сьогодні Україні присвоєно статус Priority Watch List разом з Аргентиною, Чилі, Китаєм, Коста-Рікою, Індією, Індонезією і Росією. Статусу Priority Foreign Country нині не має жодна країна.

У повідомленні ПРА з цього приводу вказувалося, що «серед проблем України лютуюче піратство онлайн і звичайних товарів, урядові рішення проти законослухняних членів суспільства, а не проти шахраїв, і повсюдне використання неліцензійного програмного забезпечення на підприємствах і в урядових організаціях».

У ПРА також підкреслили, що рівень піратства і захисту ліцензійних прав погіршилися за останні два роки. «В Україні поширено як безкоштовне, так і платне скачування музики і

фільмів. Багато ринків і вуличні кіоски в Україні, як і раніше, рясніють нелегальними копіями музичних записів, фільмів і програмного забезпечення всіх видів», – зазначив ПРА.

У травні 2012 р. також стало відомо, що Україна, за підсумками 2011 р., піднялася на вісім сходинок – з 31-ї на 23-тю – у світовому рейтингу країн за найбільшою кількістю кіберзагроз і вперше увійшла в десятку країн з найбільшою кількістю спам-зомбі, фішингу та мережевих атак.

Згідно зі щорічним звітом Symantec про рівень кіберзлочинності, найбільший ріст шкідливих активностей можна спостерігати у вигляді збільшення кількості спам-зомбі в країні – Україна в 2011 р. вийшла на сьоме місце у світі, хоча ще у 2010 р. займала 20-й рядок.

Збільшення кількості загроз також проявилось й у вигляді зростання числа ботів – шкідливих програм, які автоматично виконують дії замість людей, часто без їх згоди. За цим параметром Україна за рік піднялася на шість позицій у рейтингу і у 2011 р. посіла 40-ву сходинку. Крім того, українські боти були визнані найбільш «довгоживучими» – за тривалістю роботи вони займають дев'яте місце у світі, функціонуючи в середньому 10 днів. Це говорить про те, що жителі України приділяють незначну увагу інформаційній безпеці – у результаті зараження шкідливим ПЗ їхні комп'ютери перетворюються на ботів, контрольованих зловмисниками протягом досить тривалих періодів.

Серед міст України за кількістю ботів лідирує Київ. Слідом ідуть такі міста, як Львів, Одеса, Макіївка і Донецьк.

Якщо розглядати позиції України за кількістю інтернет-загроз серед країн регіону ЕМЕА, до якого належить Європа, Близький Схід і Африка, то країна в 2011 р. зайняла 12-те місце за кількістю інтернет-загроз.

На думку експертів, Україна – дуже важливий центр хакерства, разом із Росією, Бразилією, Китаєм і, меншо мірою, Індією. У цих країнах досить освічене молоде населення, високий рівень безробіття і обмежені можливості працевлаштування. Однак, на думку експертів, кіберзлочинність не є негайною загрозою для українців. Наша країна в особливому

становищі, адже має один із найнижчих у Європі рівнів підключення до Інтернету.

Тепер на підставі рекомендацій ПРА і консультацій із правовласниками Торгова палата США сформує так званий «Звіт 301». Країни, які потрапляють до нього, виключають із «Загальної системи привілеїв» (GSP) – програми американського уряду з підтримки економічного зростання країн, що розвиваються, у рамках якої в США безмитно ввозять 3,4 тис. видів товарів із 140-ка країн. Як вказують в ПРА, завдяки GSP за 11 місяців 2012 р. українська продукція на 70 млн дол. була ввезена до США безмитно. Отримання статусу пріоритетної країни робить застосування санкцій практично вирішеним питанням, вважають експерти.

Найімовірніше, рішення США щодо застосування економічних санкцій відносно України буде прийнято не на її користь, вважає партнер юридичної фірми «Трайдент» Д. Гузій. «Як би ми не намагалися вести переговори, у США тепер є залізний аргумент – вони вже два роки попереджали нас про можливість такого результату», – додав керуючий партнер юридичної компанії Jurimex Ю. Крайняк.

За словами аналітика Міжнародного центру перспективних досліджень І. Газізулліна, найгірше у цій ситуації навіть не те, що Сполучені Штати Америки позбавлять країну митних пільг, а те, що це не дає національній IT-індустрії вийти з тіні. «Велика частина IT-сектору розвивається у тіні, вони не платять податків, а експорт складно простежити. Проблема поганого захисту інтелектуальної власності в Україні шкодить бізнесу загалом. Як результат, у людей немає зацікавленості відкрито працювати в Україні», – констатує І. Газізуллін.

20 лютого поточного року в Офісі торговельного представника у Вашингтоні були проведені слухання щодо «Звіту 301», на яких виступили як представники альянсу, так і України.

Аргументи альянсу щодо погіршення ситуації з дотриманням прав інтелектуальної власності в Україні за останні два роки, а також пропонувані способи їх вирішення викладені у деталізованому звіті на 13-ти сторінках. Серед основних рекомендацій збільшення рейдів і посилення кримінального пе-

реслідування за використання та розповсюдження неліцензійної продукції, закриття інтернет-ресурсів з «піратським» контентом (насамперед, найбільшого з них Ex.ua), притягнення до відповідальності власників ринків («Петрівка» у Києві, «Барабашово» у Харкові, «Маяк» у Донецьку, «7-й кілометр» в Одесі тощо) та окремих торгових точок, де продається неліцензійна продукція, посилення перевірок за її перевезенням на кордоні, боротьба з «піратським» програмним забезпеченням (частку якого в Україні оцінили у 80 % упродовж останніх п'яти років), урегулювання, у тому числі законодавче, питань створення і діяльності організацій колективного керування. Кожна з цих позицій небезпідставна, проте з ряду аргументів оцінки української сторони кардинально не збігаються з оцінками альянсу.

Наприклад, в альянсі згадують про План дій щодо вдосконалення захисту інтелектуальної власності, ухвалений між Україною та США в 2010 р., як про такий, що зовсім не виконується. Можна припустити, що якщо подібний аргумент зіграв свою роль у 2000 р., то і нині його використовують. Водночас начальник управління контролю за використанням об'єктів інтелектуальної власності Державної служби інтелектуальної власності України С. Наливайко, який брав участь в обох слуханнях у Вашингтоні (у жовтні минулого року та 20 лютого цього року), каже, що Україна виконує План на 90 %. Невиконаним залишається головним чином те, що потребує ухвалення у парламенті. Зокрема, це стосується законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав», який ніяк не може просунути далі після ухвалення в першому читанні у лютому 2011 р.

Якщо С. Наливайко на слуханнях вказує, що на легалізацію програмного забезпечення у держорганах у бюджеті нинішнього року закладено 100 млн грн, і саме стільки було передбачено спільним Планом дій, то аргументом представника альянсу Е. Шварца було те, що 100 млн грн (або 12,3 млн дол.) становлять лише 10–20 % від загальної суми, у яку обчислюють повний перехід на легальне програмне

забезпечення. За його словами, загальна сума може становити близько 200 млн дол. До цього Е. Шварц додає ще побоювання, що цьогорічний бюджет можуть переглянути.

Якщо в альянсі вважають, що в Україні все ще існує проблема камкордінгу (незаконного запису аудіовізуальних творів під час їх демонстрації в кінотеатрах з подальшим поширенням в Інтернеті та на оптичних носіях), то, за даними української сторони, у країні за останні два роки не було зафіксовано жодного такого випадку.

Якщо ПРА рекомендує посилити контроль за провозенням неліцензійної продукції залізничним транспортом на кордонах, зокрема з Росією, то, за словами С. Наливайка, контрабандні перевезення залізницею взагалі припинено. На цьому етапі «пірати» використовують таку тактику, як пересилання авіудіовізуальної продукції поштою фізичними особами, зауважує він. І в такому випадку готового рецепту щодо того, як з цим боротися, немає не тільки в Україні.

Ну і, зрештою, в альянсі називають Україну «тихою гаванню для злочинних синдикатів», водночас в Україні відносять характер «піратства» до стихійного, а не організованого.

На остаточне рішення Офісу торговельного представника про внесення України цього року до «чорного списку» та позбавлення її торговельних преференцій може вплинути і політична складова. Оскільки в Держдепартаменті США наприкінці минулого року неодноразово зазначали, що серед важелів, які може застосувати Вашингтон щодо України у зв'язку з ситуацією з вибірковими переслідуваннями, можуть бути й економічні, зокрема згадувалася співпраця з Міжнародним валютним фондом.

Стосовно суто комерційної складової, то альянс – структура, що відстоює насамперед інтереси компаній-членів, серед яких і такі великі виробники програмного забезпечення, як Microsoft. Тому не дивно, що й аргументи вибудовує відповідно до цих інтересів. Але уявити собі, що в українському бюджеті за складної економічної ситуації в країні може віднайтися 200 млн дол. на повну легалізацію програмного забезпечення, також важко.

Крім того, українська влада вже має досвід того, до якого народного обурення призводить, скажімо, закриття сайтів. Варто лише згадати про закриття минулого року файлообмінника Ex.ua, яке викликало масштабні хакерські атаки та звинувачення в обмеженні свобод. Можливо тому, пам'ятаючи про таку реакцію, американські компанії-правовласники самі не подають заяви про конкретні випадки порушень (які за українським законодавством є підставою для проведення перевірок і розслідувань), створюючи ситуацію «немає заяви – немає порушення». Оскільки весь «народний гнів» тоді сконцентрується передусім на них.

«Проблема захисту інтелектуальних прав в Україні стала систематичною. Це заважає залучати та утримувати інвестиції, у першу чергу у секторах з доданою вартістю виробництва, а саме: це галузі, де створюються нові робочі місця та проявляється інтелектуал країни», – сказав президент Американської торговельної палати в Україні Х. Зукоскі. «На цьому етапі це стосується не так створення відповідної законодавчої бази, це вже все написано і досить добре, проблема в тому, що не вистачає тих, хто слідкував би за дотриманням законів».

Перше місце у рейтингу порушників Україна отримала саме у цьому році як сигнал того, що світова спільнота стежить, що після усіх попереджень за останні два роки ситуація погіршилася, а держава цьому тільки сприяла. За словами Х. Зукоскі, крім прямої боротьби з піратством, в Україні потрібно навчати користуватися ліцензійним продуктом і створювати середовище, де люди будуть зацікавлені купувати ліцензійне і самі будуть створювати щось нове, знаючи, що їхнє авторське право захищене і вони отримують гроші за свою роботу.

«Без базових гарантій захисту українці просто не будуть витрачати свій час, ресурси та зусилля на те, щоб розробляти нові цікаві речі, які принесуть користь суспільству і будуть використовуватися у всьому світі», – вважає Х. Зукоскі.

Утім, однією з головних перепон у створенні такого середовища, де люди будуть купувати ліцензоване програмне забезпечення, українці називають ціну. Більшість тих, хто взяв участь в опитуванні онлайн Української служби «Голосу Америки», вказали, що купувати ліцензійне програмне

забезпечення фінансово недоступно. Зокрема, на запитання «Чи схвалили б ви більш жорсткі дії влади, щоб припинити користування неліцензійними програмами і медіаконтентом?» лише кожен п'ятий підтримав «репресії» проти комп'ютерного піратства. Більшість – 72 % – негативно висловилися щодо застосування жорсткіших дій. І лише 6 % не могли визначитися з відповіддю.

Активна дискусія розгорнулася навколо цього питання і на сторінці Час-Тайм у соціальній мережі «Фейсбук». Серед коментарів такі: «Поки Україна не здолає тотальну корупцію, допоки не підніме рівень життя і доходів своїх громадян, до того часу про якусь-там інтелектуальну власність говорити нема чого. Українці не готові віддавати свої кровні готівкові гроші за “повітря” – за те, чого не можна потримати у руках», – пише А. Кухар зі Львова.

«Операційна система Windows 7 у середньому 1000 грн, набір Microsoft Office Professional – 3600 грн. Розпізнавання тексту FineReader коштує 746 грн, архіватор – 360 грн, антивірус – 300. Запис/копіювання дисків Nero – 580 грн. Разом – 6586 грн. А тепер скажіть, чи зможе дозволити собі українець за все це заплатити?» – запитує Владислав з Івано-Франківська.

«Я виступаю за захист авторських прав. Але я не згоден з власниками, які продають свій товар за захмарними цінами, не враховуючи рівень життя у країнах, де він продається», – пише Алекс з Києва.

У «Майкрософт Україна» говорять, що вартість неліцензійного програмного забезпечення, встановленого на комп'ютери в Україні, зросла більше ніж на 13 % за рік і досягла рекордних 647 млн дол. Головна причина в тому, що все більше людей може собі дозволити комп'ютер, але тільки з піратськими програмами.

«Що стосується цінової політики, то ціни на програмне забезпечення в Україні нижчі, ніж, наприклад, в Європі чи США. Крім того, ми проводили дослідження в Україні, яке виявило, що насправді для користувачів на першому місці стоїть не ціна програмного забезпечення, а його надійність», – констатує керівник департаменту захисту прав інтелектуальної власності «Майкрософт Україна» Ю. Омельченко.

За переконанням голови Асоціації розвитку інтернет-простору В. Левандовського, виживати на ринку не тільки українському, але й світовому будуть ті компанії, які виявляють більшу гнучкість до умов життя в країні. Скажімо, якщо продукт коштує 50 дол. у Сполучених Штатах Америки, то відповідна його ціна в Україні повинна бути 50 грн.

«Хороший приклад показали Епл Стор, де програму можна купити за 2–3 дол. Якщо вона хороша – компанія заробить свої мільйони. Відповідно, якби компанії хотіли, щоб їм платили, вони б прив'язували вартість до реалій ринку», – вважає В. Левандовський. Для того щоб зменшити рівень піратства, свій вклад могла б зробити і держава, говорить фахівець. Це стосується не так насильницького контролю, як пілг для тих, хто хоче купити ліцензійне.

Тим часом користування неліцензійним програмним забезпеченням в органах державної влади та на держпідприємствах є однією з основних претензій до України Міжнародного альянсу інтелектуальної власності. Раніше в компанії Microsoft підраховали, що частка неліцензійних програм, що їх використовують у державному секторі України, перевищує 70 %.

Натомість у Держслужбі інтелектуальної власності наголошують, що ця цифра перебільшена – так само, як і зауваження з боку Міжнародного альянсу інтелектуальної власності. Частка неліцензійного програмного забезпечення в державному секторі не перевищує 40 %, наголосив перший заступник голови держслужби О. Янов. Цей показник щороку зменшується, додав він. «Багато комп'ютерної техніки закуповується з уже встановленим програмним забезпеченням, по-перше. По-друге, хоч і невеликі суми, але держава все-таки заплановує кошти для кожного центрального органу виконавчої влади на легалізацію або ж для закупівлі програмного забезпечення», – зазначив він. За словами О. Янова, на 2013 р. у державному бюджеті України на легалізацію програмного забезпечення передбачено 100 млн грн.

Деякі аналітики говорять, що діючі українські закони є достатніми для боротьби з піратством – була б воля їх застосовувати. Як повідомив експерт з юридичних питань О. Христофоров, у новому Кримінальному кодексі, прийнятому в Україні

в кінці минулого року, авторські права достатньо надійно захищені: за незаконне використання і поширення матеріалів, захищених авторськими правами, передбачено до шести років тюремного ув'язнення.

Утім, хоча українське законодавство й передбачає покарання за порушення права інтелектуальної власності, випадки судових позовів – чи то проти держустанов, чи проти приватних підприємств – в Україні поодинокі. Проти порушників у державному секторі поки наважилася виступити лише компанія Microsoft.

Як зазначив партнер адвокатської фірми «Василь Кисіль і партнери» О. Мамуня, загалом в Україні позови на захист авторських прав часто фактично безнадійні. Особливо, якщо йдеться про позов проти державної установи. «Непросте завдання – отримати рішення на користь приватного бізнесу проти державного органу. Особливо в такій сфері, як захист прав інтелектуальної власності. Особливо якщо така судова перемога матиме за результат серйозні матеріальні втрати з боку держави», – каже юрист. За його словами, Україні потрібно виробити ефективну систему покарання за порушення права інтелектуальної власності. Доки цього не буде, вважає він, порушення будуть і на рівні пересічних громадян, і на рівні органів влади.

Світовий досвід захисту інтелектуальних прав передбачає застосування більш ефективних методів. Наприклад, французьке агентство HADOPI, що стежить за виконанням закону про захист авторських прав, вважає за доцільне змусити місцевих власників сайтів відстежувати піратський контент. Про це йдеться в доповіді, опублікованій на сайті агентства.

Наглядові органи будуть виносити власникам сайтів, що розмістили нелегальні файли, до трьох попереджень. Якщо після третього попередження дані не буде видалено, то до сайту застосують санкції. Серед них блокування сайту по IP і DNS і навіть відбирання доменного імені. Крім того, влада зможе заблокувати акаунти сайту в платіжних системах, наприклад у PayPal.

Агентство особливо підкреслює, що попередження будуть виноситися як за викладені для скачування файли,

так і за «стрімінг» (надання доступу до файлів без обов'язкового скачування).

HADOPI – прийнятий Францією в 2009 р. закон і однойменне агентство, що стежить за його виконанням (абр-евіатуру можна розшифрувати як «закон, що сприяє захисту авторських прав в Інтернеті»). Після прийняття закону критики назвали його самим жорстким законом з авторських прав у світі. Згідно з його положеннями, користувач, викритий у скачуванні піратського контенту, отримує до трьох попереджень. Після третього попередження йому може бути заблокований доступ до Інтернету на місяць.

Варто зазначити, що дії української влади щодо боротьби з інформаційним піратством також активізувалися останнім часом. «Ближчим часом органи виконавчої влади у взаємодії з Верховною Радою повинні значно покращити правову базу захисту авторських і суміжних прав у нашій державі. Загроза віднесення України до категорії основних світових порушників у цій сфері є серйозним викликом для нас», – заявив віце-прем'єр-міністр К. Грищенко під час зустрічі з головою Державної служби інтелектуальної власності М. Ковінею.

Віце-прем'єр-міністр доручив оперативно надати пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази та практики правозастосування в сфері боротьби з «піратством» і збору авторської винагороди, ситуація в якій є предметом ретельного моніторингу з боку США та країн ЄС.

«Немає сумнівів, що стан захисту авторських прав є одним з ключових критеріїв, які визначають імідж України у діалозі з партнерами на Заході. Готовність ставити знак рівності між «піратством» і крадіжками є ознакою сучасного цивілізованого суспільства. Відтак ми повинні вжити невідкладних заходів для поліпшення ситуації», – зазначив К. Грищенко.

Проблемам захисту інтелектуальної власності була присвячена XX Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання інтелектуальної власності», що відбулася в Києві 21–23 лютого 2013 р. Організаторами заходу виступили Державна служба інтелектуальної власності України, Всесвітня організація інтелектуальної власності та Державне підприємство «Український інститут промислової власності».

Міжнародна конференція зібрала майже 300 учасників, серед яких фахівці з України, Польщі, Білорусі, США, Молдови, Китаю, Грузії, Російської Федерації, Казахстану та інших країн.

У рамках заходу обговорювалися питання розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності, сучасні проблеми й перспективи розвитку правової охорони та захисту авторського права та суміжних прав в Україні, захист прав інтелектуальної власності в адміністративному порядку Апеляційною палатою Державної служби інтелектуальної власності України, теорія та практика захисту прав інтелектуальної власності в судовому порядку.

Відкриваючи конференцію, голова Державної служби інтелектуальної власності України М. Ковіня зазначив, що сьогодні служба прагне запровадити якісно новий рівень державного керування у сфері інтелектуальної власності, заснований на застосуванні практичного підходу до використання інтелектуальних досягнень в інноваційному процесі. Ставиться мета створити у сфері інтелектуальної власності сприятливе правове поле для бізнесу та підприємництва. Великий обсяг роботи, що ведеться нині, спрямовано на тісну співпрацю з європейськими та міжнародними патентними закладами.

«У сфері нашої постійної уваги – вдосконалення національного законодавства. Наразі група досвідчених фахівців працює над удосконаленням Цивільного кодексу України та приведенням його статей у відповідність до міжнародних норм у сфері інтелектуальної власності. Ведеться активна робота з упровадження безпаперових технологій у процесі взаємодії правовласника з державними органами. У 2013 р. систему, що забезпечує цей процес, буде введено в промислову експлуатацію. До досягнень минулого року варто віднести реєстрацію в Україні 100-тисячного патенту на винахід та 75-тисячного патенту на корисну модель, а також отримання ДП “УІПВ” сертифіката ISO 9001», – зазначив М. Ковіня.

Надзвичайний і Повноважний Посол США в Україні Дж. Теффт, виступаючи перед учасниками конференції, зазначив, що сьогодні, в умовах жорсткої конкуренції на світовому ринку, рушіями економіки є лише інновації. Однак права на інтелектуальний продукт мають бути захищені.

«Ми бачимо позитивні зрушення, прогрес у напрямі захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності з боку держави, але є й негативні моменти. Зокрема, до них належать використання нелегального програмного забезпечення, неузгодженість дій учасників процесу зборів авторських винагород, а також піратське розповсюдження контенту. США висловлюють неспокій з цього приводу не лише тому, що наші компанії втрачають гроші. Ми зацікавлені в модернізованій, демократичній Україні, для якої захист прав інтелектуальної власності є ключовим процесом», – зазначив Дж. Теффт.

Особливу увагу учасників конференції привернув спеціалізований семінар ВОІВ, присвячений вирішенню міжнародних комерційних спорів, який провела юридичний радник Центру ВОІВ з арбітражу та посередництва Дж. Шалнау.

«За роки незалежності України погляди на роль інтелектуальної власності в житті суспільства кардинально змінилися. Сьогодні ні в кого не викликає заперечення теза про те, що основою економіки майбутнього є інтелектуальний продукт. Наша конференція зібрала багатьох професіоналів сфери ІВ, і їхні конструктивні пропозиції, думки, досвід, оцінки діяльності у цій перспективній сфері дуже важливі для нашої подальшої роботи», – підсумував роботу конференції голова Державної служби М. Ковіня.

27 лютого 2013 р. відбулася зустріч голови Державної служби інтелектуальної власності України М. Ковіні з директором напряму боротьби з піратством Microsoft Corporation Д. Куто, який відвідав Україну вперше. За його словами, візит спрямовано на запобігання піратству в тих сферах діяльності, де використовуються продукти Microsoft Corporation, і він готовий надати рекомендації українській стороні та обмінятися пропозиціями.

Також у переговорах брали участь керівник департаменту захисту інтелектуальної власності «Майкрософт Україна» Ю. Омельченко та керівник напряму із захисту інтелектуальної власності в регіоні Центральної та Східної Європи Л. Сигнорт.

Враховуючи накопичений досвід боротьби з піратством та обсяг інформації про вплив скорочення рівня піратства на розвиток економіки в Європейському Союзі та інших країнах світу,

Д. Куто поділився власними міркуваннями щодо таких питань, як стан боротьби з піратством у світі, зокрема Європейському Союзу, Україні та інших країнах СНД; сприяння скороченню піратства для розвитку економік країн з високим рівнем використання неліцензійного програмного забезпечення тощо.

У свою чергу М. Ковіня зазначив, що для України актуальним питанням є захист авторського права та суміжних прав, зокрема легалізація програмного забезпечення в державному секторі. «У 2013 р., як і в наступні роки, активна позиція держави буде спрямована на системну легалізацію програмного забезпечення в органах виконавчої влади. Сьогодні триває вдосконалення порядку фінансування заходів з легалізації комп'ютерних програм в органах виконавчої влади та використання відповідних коштів, закладених у Державному бюджеті України на 2013 р. Звичайно, що зазначена сума не вирішує глобально цю проблему, але дає впевненість у тому, що в майбутньому з реальних можливостей державного бюджету кошти будуть виділятися і питання у цьому секторі поступово вирішуватиметься в позитивному напрямі», – зазначив М. Ковіня.

За його словами, наразі першочерговим завданням для Державної служби інтелектуальної власності України та ряду громадських організацій, які співпрацюють з нею, є робота просвітницького характеру. Зокрема, М. Ковіня запросив представників компанії Microsoft Corporation долучатися до таких просвітницьких заходів, які проводяться для студентів і викладачів вищих навчальних закладів Києва, а незабаром планується проводити й для школярів.

Тим часом в альянсі та в США у цілому продовжують нагадувати Україні про проблеми інтелектуальної власності, ігнорування яких може призвести до застосування санкцій. На відміну від 2001 р., Україна нині є членом Світової організації торгівлі, що може пом'якшити негативні економічні наслідки у випадку торгових санкцій. Водночас, за негативного сценарію, значних втрат зазнає й без того не раз постраждалий український імідж. Свої висновки щодо України в американському уряді обіцяють вже у квітні.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Голова Верховної Ради України В. Рибак наголосив на необхідності якісно нового рівня взаємодії парламенту з Верховним Судом України для послідовного втілення в життя прогресивних перетворень під час здійснення судової реформи й запровадження загальновизнаних міжнародних демократичних стандартів у сфері вітчизняного правосуддя, передає УНН з посиланням на прес-службу ВР.

На думку В. Рибача, було б доцільно, зокрема, проаналізувати наслідки перетворення Академії суддів у Національну школу суддів України, а також необхідність запровадження повного циклу виявлення здатності претендентів виконувати повноваження судді. За його словами, це стосується в тому числі й суддів, які претендують на призначення Верховною Радою України на посади професійних суддів безстроково.

У цьому контексті керівник парламенту наголосив на необхідності «якісно нового рівня взаємодії парламенту з Верховним Судом України для послідовного втілення в життя прогресивних перетворень під час здійснення судової реформи й запровадження загальновизнаних міжнародних демократичних стандартів у сфері вітчизняного правосуддя».

Він також зазначив, що «парламенту та Верховному Суду слід спільними зусиллями вдосконалити механізм кваліфікаційного відбору претендентів і призначення суддів безстроково, забезпечити юридичні гарантії об'єктивного відправлення правосуддя за участі ефективної адвокатури, створити умови впровадження для громадян закону про безоплатну правову допомогу».

Голова ВР також заявив, що прийшов час поставити питання про включення Верховного Суду України до переліку суб'єктів права на законодавчу ініціативу при внесенні змін до Конституції України: «Таке право Верховного Суду існувало до 1996 р. Адже практика показує, що сегмент діяльності суддів у законодавстві дуже широкий, а ініціативи Верховного Суду України щодо модернізації правової системи і конкретних законів як ніколи будуть корисні для єдиного

законодавчого органу» (*Украинские Национальные Новости* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 11.03).

Комітет з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи не підтримує проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення доступу громадян до прибережних захисних смуг і води й посилення відповідальності за самовільне зайняття земельних ділянок, у тому числі в цих зонах.

На засіданні комітету зазначалося, що законопроект (реєстр. № 2362) спрямований на посилення адміністративної і кримінальної відповідальності за порушення вимог природоохоронного й земельного законодавства, державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства України та забезпечення доступу громадян до води.

Зокрема, пропонується посилити відповідальність за самовільне зайняття земельних ділянок, у тому числі особливо цінних земель, земель в охоронних зонах, зонах санітарної охорони, санітарно-захисних зонах і зонах особливого режиму використання земель. Також передбачається забезпечити доступ громадян до водних ресурсів для загального водокористування через гарантування проходу до прибережних захисних смуг не рідше одного разу на 100 м та мінімальною шириною 2 м.

Члени комітету підтримали необхідність посилення відповідальності за порушення законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища і вважають, що прийняття законопроекту сприятиме підвищенню ефективності здійснення державного контролю у сфері охорони довкілля.

За підсумками обговорення народні депутати висловилися за доцільність «винести зміни до статей Водного кодексу в окремий законопроект, оскільки він є базовим законодавчим актом, який регулює питання охорони, використання та відтворення водних ресурсів, що забезпечить комплексний та збалансований підхід до врегулювання питання користуван-

ня водними об'єктами і землями водного фонду» (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 11.03).

Комітет з питань економічної політики рекомендує парламенту прийняти за основу проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із запровадженням державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

Законопроект (реєстр. № 1177) спрямований на приведення чинних законодавчих актів України у відповідність з вимогами законодавства у зв'язку із запровадженням системи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно. Проектом закону, зокрема, передбачається виключити із законодавчих актів України положення, що стосуються державної реєстрації правочинів, а також доповнити відповідні норми положеннями, які визначають порядок набуття, переходу та припинення права власності та інших речових прав на нерухоме майно.

На засіданні комітету зазначалося, що реалізація положень проекту закону «впорядкує положення інших законодавчих актів, які регулюють суспільні відносини у сфері обороту нерухомості, що матиме наслідком повноцінне та ефективне функціонування системи державної реєстрації речових прав на нерухоме майно» (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 11.03).

Комітет з питань бюджету рекомендує парламенту прийняти за основу та в цілому проект закону про внесення зміни до пункту 12 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України (щодо фінансування експерименту у сфері охорони здоров'я).

Законопроект (реєстр. № 2137) спрямований на забезпечення додатковим ресурсом видатків обласних бюджетів пілотних регіонів – учасників експерименту з реформування системи охорони здоров'я (Вінницької, Дніпропетровської, Донецької областей).

З цією метою пропонується встановити, що додаткова дотація на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів у разі передачі закладів охорони здоров'я, що надають вторинну (спеціалізовану) медичну допомогу, у спільну власність територіальних громад області розподіляється між відповідними бюджетами у таких пропорціях: не більш як 25 % – для бюджетів міст обласного значення та бюджетів районів, не менш як 75 % – для обласних бюджетів.

Як зазначив комітет, запропонована зміна пропорції розподілу додаткової дотації передбачається на період реалізації Закону «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» (до 31.12. 2014 р.).

Комітет рекомендує Верховній Раді прийняти законопроект за основу та в цілому з урахуванням пропозицій комітету щодо техніко-юридичних уточнень тексту законопроекту (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 11.03.*)

Комітет з питань правової політики рекомендує парламенту провести 22 травня 2013 р. парламентські слухання на тему: «Про стан виконання судових рішень в Україні».

На засіданні комітету зазначалося, що проведення парламентських слухань обумовлено потребою дослідження ефективності захисту прав громадян через механізм виконання судових рішень.

Зокрема, наголошувалося, що виконання рішення суду є невід'ємною частиною права на справедливий суд. Судові рішення є обов'язковими до виконання на всій території України (ст. 124 Конституції України). На думку народних депутатів, однією з найгостріших проблем вітчизняного судочинства є реальне виконання судових рішень. Саме реальне виконання судового рішення, вважають парламентарії, сприяє втіленню законів у життя та зміцненню їх авторитету, оскільки воно за своєю суттю охороняє права, свободи та законні інтереси громадян, окрім того є завершальною стадією судового провадження.

Удосконалення законодавчого забезпечення системи виконання судових рішень, вважають члени комітету, неможливо без широкого обговорення та узагальнення практики діяльності Державної виконавчої служби України, інших органів і посадових осіб, які відповідно до закону здійснюють примусове виконання судових рішень та провадять окремі виконавчі дії.

На думку народних депутатів, проведення парламентських слухань надасть можливість широкого обговорення проблемних питань у цій сфері та дозволить визначити напрями подальшого вдосконалення механізму виконання судових рішень в Україні (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 11.03).

Комітет з питань підприємництва, регуляторної та антимонopolної політики рекомендує парламенту відхилити проект закону «Про спрощену процедуру державної реєстрації суб'єктів малого підприємництва».

Законопроект (реєстр. № 1249) спрямований на спрощення та здешевлення процедури державної реєстрації суб'єктів малого підприємництва шляхом відкриття в державній банківській установі фізичною особою, яка має намір провадити підприємницьку діяльність, рахунку для здійснення підприємницької діяльності.

Зокрема, проектом передбачається, що момент відкриття в державній банківській установі рахунку для здійснення підприємницької діяльності є моментом державної реєстрації фізичної особи (фізичних осіб) як суб'єкта підприємництва. Для відкриття такого рахунку фізична особа (фізичні особи) сплачує реєстраційний збір за проведення державної реєстрації та подає лише чотири документи (заява про відкриття рахунку, реєстраційна картка на проведення державної реєстрації, довідка про присвоєння ідентифікаційного номера, картка зі зразками підписів осіб, уповноважених здійснювати банківські операції по рахунку для здійснення підприємницької діяльності). На засіданні комітету наголошувалося, що питання спрощення державної реєстрації суб'єктів

підприємництва слід вирішувати шляхом внесення системних змін до чинного Закону «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» (*Урядовий портал (www.ktu.gov.ua)*). – 2013. – 11.03).

Комітет з прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин закликає Президента В. Януковича втрутитися у конфлікт між урядом Криму та меджлісом кримськотатарського народу. Про це йдеться у відкритому листі на адресу В. Януковича, одноголосно ухваленому на засіданні комітету.

Лист став реакцією на повідомлення, згідно з якими «меджліс фактично усунуто» від підготовки заходів 18 травня – річниці депортації кримських татар, а представників меджлісу звільняють з посад в орагнах влади.

Комітет звертається до В. Януковича з проханням «вжити заходи, спрямовані на відновлення діалогу та плідної співпраці органів державної влади України, виконавчої влади Криму з меджлісом, громадськими організаціями кримських татар, депутатським корпусом із числа кримських татар, обраних до Верховної Ради Криму та місцевих органів самоврядування». Комітет також висловив готовність провести своє виїзне засідання у Криму в разі, якщо конфліктна ситуація не буде врегульована.

У свою чергу член Комітету з питань прав людини і голова меджлісу М. Джемільєв заявив, що «потуги нинішньої кримської влади розколоти кримськотатарський національний рух приречені до провалу». Комітет також запропонував Президенту розглянути можливість проведення в Україні міжнародного форуму з питань облаштування кримських татар (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2013. – 8.03).

В нынешнем году в четырех областях Украины – Херсонской, Черкасской, Запорожской и Волынской – начался эксперимент. Уполномоченный Верховной Рады по правам че-

ловека В. Лутковская предложила известным правозащитникам стать региональными координаторами омбудсмена по взаимодействию с общественностью. Правда, пока что – на общественных началах (*Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини* (<http://www.ombudsman.gov.ua>). – 2013. – 11.03).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Накануне Международного женского дня – 8 Марта, Президент В. Янукович подписал Указы о присвоении почетного звания «Мать-героиня» более 10 тыс. многодетных женщин. Об этом говорится в сообщении пресс-службы Президента (<http://glavcom.ua/news/115561.html>).

Эти женщины родили и воспитали до восьмилетнего возраста пятерых и более детей, в том числе детей, усыновленных в установленном законодательством порядке.

Удостоенные звания «Мать-героиня» женщины смогут получить предусмотренное действующим законодательством единовременное вознаграждение в размере более 11 тыс. грн (*Главком* (<http://glavcom.ua>). – 2013. – 8.03).

Прем'єр-міністр України М. Азаров та керівник Апарату Верховної Ради України В. Зайчук взяли участь у церемонії покладання квітів до пам'ятника Т. Шевченку з нагоди 199-ї річниці від дня його народження.

У церемонії також взяли участь урядовці, народні депутати України, представники київської влади, громадські та культурні діячі (*Офіційний портал Верховної Ради України* (<http://iportal.rada.gov.ua>). – 2013. – 9.03).

Прем'єр України М. Азаров та глава російського уряду Д. Медведев 7 березня мали телефонну розмову. Про це повідомила прес-служба Кабміну.

«Глави урядів обговорили організацію практичного виконання домовленостей між Президентом РФ В. Путіним та Президентом України В. Януковичем, досягнутих під час робочого візиту до Москви 4 березня поточного року», – сказано в заяві. Як відомо, В. Янукович та В. Путін на зустрічі 4 березня приділили особливу увагу питанням ціни на газ та взаєминам України з Митним союзом. Зустріч президентів Росії, України, Білорусії та Казахстану орієнтовно відбудеться у квітні (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*). – 2013. – 7.03).

Затверджено план заходів на 2013 р. із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму. Відповідну постанову Кабінету Міністрів України та Національного банку України прийнято на засіданні уряду 11 березня 2013 р.

Щоквартально Державна служба фінансового моніторингу узагальнюватиме інформацію від міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та надаватиме відповідний звіт Кабінетові Міністрів України та Національному банку України.

Проект постанови спрямований на подальше забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму та положень Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму». Документом визначено заходи законодавчого, організаційного та інституційного характеру, спрямовані на забезпечення стабільного та ефективного функціонування національної системи запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а також впровадження у національне законодавство рекомендацій FATF з протидії відмиванню доходів, фінансового тероризму і розповсюдження зброї масового знищення (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*). – 2013. – 11.03).

Уряд схвалив законопроект, яким передбачено заборону фінансових пірамід в Україні. Відповідне рішення ухвалено на засіданні Кабінету Міністрів 11 березня 2013 р. Документ розроблений Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Прийняття Закону покликане зменшити соціальне напруження в суспільстві та підвищити рівень довіри громадян до фінансових установ та послуг, які ними надаються, посилити захист майнових прав та інтересів громадян України. Наразі черга за Верховною Радою, на розгляд якої буде спрямовано законопроект. Однак, на жаль, через блокування опозицією, парламент уже упродовж трьох місяців не почав продуктивну законотворчість. Тож коли фактично громадяни отримують реальний захист від фінансових шахраїв, поки що невідомо (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 11.03*).

Протягом останніх трьох років урядом проводиться системна робота з підвищення екологічних стандартів. У рамках Програми покращення екології та створення системи контролю за станом навколишнього природного середовища Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію Державної програми дослідження стану Криворізького залізорудного басейну. На основі Концепції буде розроблена відповідна Державна програма, що дасть змогу виявити, картувати та районувати територію Криворізького басейну за рівнем безпечного використання, проводити системний моніторинг і попереджувати виникнення надзвичайних ситуацій.

Програмою передбачено проведення комплексу науково-дослідних та інженерних робіт. Зокрема, виявлення підземних порожнин, карстових утворень, підземних водних потоків і зон підтоплення за допомогою космо- та аерозйомки. Буде проведена низка досліджень природних і техногенних факторів. Для прогнозу стану гірських масивів буде розроблена система комп'ютерного моделювання. У рамках Програми буде проведено більше 130 природоохоронних заходів.

Причому 70 % з них – на першому етапі реалізації Програми – тобто впродовж 2011–2015 рр. Решту заходів буде реалізовано впродовж 2016–2022 рр.

Програма передбачає впровадження на всіх великих промислових підприємствах міста нових технологій виробництва, які відповідають найвищим екологічним стандартам і покликані зменшити шкідливі викиди в довкілля на 35 %. Як результат, завдяки впровадженню екологічно безпечних технологій обсяг шкідливих викидів по Кривому Рогу зменшений на 10 % (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 11.03*).

Уряд затвердив порядок реєстрації відомчого транспорту. У зв'язку з цим будуть внесені зміни до нормативних актів, що регулюють відносини у сфері дорожнього руху, а перелік необхідних документів буде доповнено зразком технічного талону транспортного засобу, що пройшов відомчу реєстрацію в уповноваженому органі (підрозділі).

Постанову «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» було прийнято на засіданні уряду, що відбулося 6 березня 2013 р. Її метою є врегулювання деяких питань відомчої реєстрації, ведення обліку та проведення обов'язкового технічного контролю транспортних засобів, а також нормативне закріплення засад створення і функціонування служб безпеки дорожнього руху як уповноважених органів (підрозділів) Міноборони, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Головного управління внутрішніх військ МВС тощо. Для досягнення мети в проекті постанови запропоновано внести відповідні зміни до Положення про службу безпеки дорожнього руху міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, підприємств, їх об'єднань, установ і організацій, затвердженого постановою КМУ від 5 квітня 1994 р. № 227, а також до діючих Правил дорожнього руху (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 9.03*).

Тривають заходи щодо інтеграції України до Європейського Союзу, передбачені відповідним планом.

Нагадаємо, що План першочергових заходів щодо інтеграції України до ЄС на 2013 р., затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів від 13 лютого 2013 р. № 73, містить 71 захід.

На сьогодні вже виконано, відповідно до плану, шість заходів. Так, підготовлено та в рамках саміту Україна – ЄС 25 лютого 2013 р. підписано угоди щодо отримання макрофінансової допомоги ЄС. Розроблено та подано на розгляд Кабінету Міністрів кілька законодавчих актів. Зокрема, законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення здійснення фінансового контролю та урегулювання конфлікту інтересів, проект державної цільової програми з реалізації Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України, законопроект «Про внесення змін до Митного тарифу України, затвердженого Законом України «Про Митний тариф України», проект постанови Кабінету Міністрів щодо використання у 2013 р. коштів, що надійшли від ЄС у рамках виконання Угоди про фінансування програми «Підтримка впровадження Енергетичної стратегії України» та проект постанови Кабінету Міністрів щодо використання у 2013 р. коштів, що надходять від ЄС у рамках виконання Угоди про фінансування програми «Підтримка виконання Енергетичної стратегії України в галузі енергоефективності та відновлювальних джерел енергії» (*Урядовий портал* (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 11.03).

У рамках робочого візиту до Королівства Нідерланди міністр закордонних справ України Л. Кожара провів переговори зі своїм нідерландським колегою Ф. Тіммермансом.

Під час зустрічі основна увага приділялася питанням європейської інтеграції України, зокрема перспективі підписання Угоди про асоціацію в рамках саміту «Східного партнерства» в листопаді ц. р. у Вільнюсі.

У ході обговорення міністр закордонних справ України детально поінформував нідерландського колегу про підсумки саміту Україна – ЄС, що пройшов 25 лютого в Брюсселі,

та висловив сподівання, що його результати нададуть додаткового імпульсу для активізації співробітництва між Україною та ЄС. Ф. Тіммерманс наголосив на зацікавленості Нідерландів у підписанні Угоди про асоціацію та відзначив позитивну налаштованість Нідерландів до подальшого поглиблення співробітництва між Україною та ЄС. Сторони обговорили увесь комплекс питань двосторонніх відносин між Україною та Нідерландами. Була підтверджена зацікавленість сторін у подальшому посиленні торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва. Сторони наголосили на необхідності активізації діалогу в торговельно-економічній сфері та проведення візитів високого рівня.

Міністр Ф. Тіммерманс висловив сподівання, що Україна послідовно продовжить курс всебічних реформ й запевнив у готовності Нідерландів надавати підтримку уряду України на цьому шляху. Глави зовнішньополітичних відомств обох сторін підкреслили важливість здійснення подальших кроків з метою лібералізації візового режиму для громадян України.

Сторони відзначили спільність позицій у питаннях регіональної політики. Ф. Тіммерманс привітав головування України в ОБСЄ і підтвердив готовність Нідерландів співпрацювати з нашою країною з питань порядку денного ОБСЄ, особливо наголосивши на важливості врегулювання Придністровського конфлікту (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 9.03).*

ПОЛІТИКА

З наступного тижня опозиція починає проводити по Україні народні віче. Про це заявив голова фракції «Батьківщина» А. Яценюк на мітингу опозиційних сил біля пам'ятника Т. Шевченку в суботу, 9 березня.

Він підкреслив, що нинішній день для опозиції є знаковим: «Тому що ми оголошуємо народні віче і народне повстання проти цього режиму сьогодні біля Тараса Шевченка». «Ми як опозиція прийняли рішення, що треба йти в народ, треба про-

сити вас вставати. Наступного тижня ми поїдемо проводити народні віче, піднімати людей...», – наголосив він (*Сайт партії «Фронт змін»* (<http://frontzmin.ua>). – 2013. – 9.03).

Председатель фракции «Батьківщина» А. Яценюк заявил, что если Президент Украины В. Янукович не изменит свою политику, оппозиция будет настаивать на досрочных выборах. Об этом он сказал в интервью информационно-аналитической программе «События недели» с А. Данилевичем на канале Украина 10 марта.

Отвечая на вопрос ведущего программы А. Данилевича, расколола ли украинскую оппозицию попытка «Батьківщини» выдвинуть В. Кличко на должность мэра Киева, А. Яценюк заявил, что нет, и этого не могло быть в принципе.

«Знаете почему? Потому что мы должны понимать, что у каждого есть какие-то амбиции, назовем их “президентскими”. И если говорить про президентские амбиции, то стартовая площадка с должности мэра Киева – это плюс несколько процентов», – сказал он. Оппозиция рассказала, зачем заблокировала Раду. «Батьківщина», по словам Яценюка, поддерживает Кличко, потому что «мы не имеем права потерять Киев, а у него самые большие шансы, чтобы выиграть ... Я даже понимаю, что это дает ему дополнительные преимущества в президентской кампании. Понимаю» (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 10.03).

Экс-спикер Верховной Рады Украины А. Мороз (1994–1998 и 2006–2007 гг.) в интервью телеканалу «Интер» высказал мнение, что перевыборов в парламент не будет, сообщает УНН. «Я думаю, что перевыборов не будет, потому что их и организовать не так просто. Ведь для этого нужно обеспечить целый комплекс обстоятельств», – сказал он.

По мнению А. Мороза, в случае перевыборов, ничего бы не изменилось. «И до тех пор, пока парламент не определится с ключевыми для государства вопросами, отношение к

нему будет такое как сегодня и эффективности от такого парламента не будет», – добавил он. Экс-спикер ВР также выразил мнение, что сегодня парламент «преобразован в декорацию демократии» (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 11.03).

Последние социологические исследования показали высокий уровень поддержки всех оппозиционных сил, и закрытые рейтинги примерно совпадают с открытыми, пишет UBR.ua со ссылкой на Цензор.НЕТ (<http://ubr.ua/ukraine-and-world/power/u-ianukovicha-est-shansy-tolko-v-odnoturovyh-vyborah-fesenko-213346>). Об этом сообщил в авторской колонке на «Главком» политолог В. Фесенко.

«Но проблема в том, что во второй тур еще надо выйти, – считает В. Фесенко. – И в кулуарах уже обсуждается вариант с однотуровыми президентскими выборами. Для этого не нужно менять Конституцию. Если выборы президента, как и выборы мэров украинских городов, проходили бы в один тур, то Янукович без проблем выигрывает. Но только в том случае, если от оппозиции выдвигается несколько кандидатов».

Вместе с тем политолог считает, что при определении своей стратегии оппозиция должна исходить из следующих расчетов: «Все зависит от формата избирательной кампании. Если выборы будут происходить по двухтуровой системе, то, конечно же, надо делать ставку на того кандидата, у которого будет больше шансов победить во втором туре – это раз.

Второе важное обстоятельство – надо заранее договариваться не только о том, кто будет президентом от оппозиции, но и кто будет премьер-министром, кто из оппозиционных лидеров какой пост в новой власти получит. Вот, если они сумеют договориться о распределении власти еще до начала президентских выборов, то тогда будет единство. А если таких договоренностей не будет, то всех погубит взаимная конкуренция внутри оппозиции», – резюмировал В. Фесенко.

«Тот факт, что Кличко не подтверждает своего участия в киевских выборах, говорит, что и он, и его команда, уже наце-

лились на президентские выборы, и они не хотят рисковать уже сегодня на столичных выборах. Они не хотят попасть в «киевскую ловушку». То есть застрять в Киеве и уменьшить тем самым свои шансы на президентство. Им, как в свое время Ющенко, лучше остаться в оппозиции, подождать президентских выборов», – отметил политолог (*Украинский Бизнес Ресурс* (<http://ubr.ua>). – 2013. – 10.03).

Если Президент В. Янукович уступит оппозиции, придет в парламент по ее требованию, то это будет означать его поражение, а подобные требования, которые были озвучены именно лидером фракции УДАР В. Кличко – это технология президентской избирательной кампании. Об этом в комментарии Gazeta.ua сказал политолог В. Фесенко (<http://glavcom.ua/news/115597.html>).

«А почему Президент должен приходиться в парламент по требованию оппозиции? У нас, что – есть такая конституционная норма? Я скажу как политтехнолог – любой советник Президента в такой ситуации не посоветует ему идти к оппозиции», – сказал эксперт. По его мнению, если В. Янукович пойдет на уступки, то это «будет означать, что он показывает свою слабость и поражение». «Делать это по требованию оппозиции, когда для этого нет ни правовых и по сути политических оснований... Это внутрипарламентский конфликт. Да, можно подозревать, что событиями по Власенко (лишение его депутатских полномочий) дирижировали вне парламента, но с формальной точки зрения Президент тут не причем», – добавил политолог.

Кроме того, он отметил, что подобная «риторика Кличко – это риторика, стилистика и технология президентской избирательной кампании. До выборов еще два года, поэтому я думаю, что никто никуда не придет. У Президента нет обязательств, чтобы приходиться в парламент на вызов оппозиции».

Напомним, лидер фракции УДАР В. Кличко обратился к Президенту В. Януковичу с открытым письмом, в котором требует, чтобы Президент пришел в парламент и ответил на вопросы, которые «волнуют сегодня общество». В этом

требовани В. Кличко піддержали и другие лидеры оппозиции (*Главком (<http://glavcom.ua>)*. – 2013. – 9.03).

Лідер УДАРу В. Кличко не визначився, чи буде він балотуватися на пост мера Києва.

На думку В. Кличка, якщо Ю. Луценко і Ю. Тимошенко вийдуть на свободу, то «люди з таким великим політичним досвідом посилять опозиційні сили і дадуть потужну підтримку опозиції».

У той же час він не згоден, що якщо Ю. Тимошенко юридично зможе балотуватися в Президенти, решті опозиційних кандидатів потрібно буде зняти свої кандидатури. «Чому?», – запитав лідер УДАРу. На коментар журналістки, «скажімо, виходячи з поваги», він відповів: «Якщо ми ставимо на одну шальку терезів питання поваги, на іншу – зміни режиму, то, думаю, друге – набагато важливіше. Потрібно виходити з розуміння, хто з кандидатів має реальні шанси перемогти сьогоднішнього Президента» (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 11.03).

С. Власенко переконує, що позбавлення його депутатського мандату не вплине на його можливість захищати Ю. Тимошенко. Про це він заявив на брифінгу 11 березня.

С. Власенко також повідомив, що він передав доповнення до скарги Ю. Тимошенко в Євросуд, які говорять про «здійснення політичного тиску не лише на неї, а й на захист Ю. Тимошенко, на людей, що здійснюють її комунікації з зовнішнім світом, ідеться про Г. Немирю і Є. Тимошенко». Водночас С. Власенко не зміг спрогнозувати, коли Євросуд розгляне цю скаргу. «Ця палка має два кінці. З одного боку, ми надаємо докази, що справа політично замовна, а з іншого боку Євросуд зобов'язаний перевіряти ці матеріали, і це забирає певний час», – сказав він (*Українська правда (www.pravda.com.ua)*. – 2013. – 11.03).

8 марта в центре Киева состоялось шествие феминисток. Украинские националисты из «Свободы» накануне потребовали от мэрии столицы запретить акцию «представителей нетрадиционной сексуальной ориентации», однако власти позволили провести манифестацию.

Участники акции заявили, что не согласны с традиционными ценностями семьи, христианской нравственностью, сексуальной воздержанностью. В прошлом году выступление феминисток и левых заблокировали активисты «Народного собора Украины» и другие организации, выступающие за традиционную семью, мораль и нравственность (*Новый Регион* (www.nr2.ru). – 2013. – 8.03).

ЕКОНОМІКА

На сьогодні весняно-польові роботи тривають у Херсонській, Миколаївській, Одеській, Запорізькій, Донецькій та Дніпропетровській областях, а в Криму посіяно заплановані обсяги ярових. У цілому по Україні аграрії засіяли 410 тис. га. Що ж до ресурсного забезпечення, то наразі аграрії мають 102 % насіння та 105 % мінеральних добрив від потреби. Про це повідомив міністр аграрної політики та продовольства М. Присяжнюк.

«Сприятлива погода дала змогу кримським аграріям успішно завершити посів ранніх ярих зернових культур в оптимальні агротехнічні строки. Зокрема, на півострові засіяли 85 тисяч гектарів ярих зернових. Окрім того, за даними регіонів станом на 11 березня, сільгоспвиробники Херсонської області засіяли 74 % прогнозованих площ, Миколаївської – 70 %, Одеської – 56 %. Також нещодавно розпочали сіяти ярі зернові у Запорізькій, Донецькій та Дніпропетровській областях», ? зазначив М. Присяжнюк.

Загалом, зі слів міністра, аграрії засіяли 410 тис. га ранніми ярими зерновими. Також керівник відомства поінформував

про ресурсне забезпечення весняно-польових робіт (*Урядовий портал (www.kmi.gov.ua)*). – 2013. – 11.03).

В самое ближайшее время Киев и Москва могут договориться о создании двустороннего совместного предприятия, которому в аренду будет сдана газотранспортная система, а Украина в ответ получит снижение цены на газ до 260 дол. за тысячу кубометров.

УНИАН располагает информацией, что В. Янукович и В. Путин фактически договорились о создании двустороннего СП по управлению украинской ГТС. Причем со стороны РФ в СП будет участвовать именно «Газпром», а не какая-то его дочерняя компания. Россия категорически против трехстороннего варианта с участием ЕС, поскольку ей не подходят условия третьего энергопакета. Решение о создании двустороннего СП, или, по крайней мере, информация об окончательной договоренности о его создании, может появиться в самое ближайшее время», – говорится в статье.

При этом для разрешения вопроса за основу будет взята схема, которую президенты могли бы окончательно согласовать еще 18 декабря 2012 г. в ходе так и не состоявшейся встречи. Суть ее заключается в том, что в ответ на согласие создать двустороннее СП, которому ГТС передается в аренду, Украина получает существенное снижение цены на газ.

На сегодняшний день все спорные моменты в переговорах по ГТС сняты. Размер новой цены газа при решении вопроса об аренде на сегодня остается прежним – 260 дол.

В ближайшее время переговорный процесс по теме создания СП активизируется «Есть основания ожидать, что в ближайшие дни, возможно, даже на следующей недели ситуация определится окончательно», – отмечает агентство.

Также, по информации УНИАН, Киев и Москва на сегодняшний день окончательно и четко разделили «газовые» вопросы и вопросы экономического сотрудничества в других сферах, в том числе тему отношений «Украина – Таможенный союз» («*Електронні Вісти*» (<http://elvisti.com>)). – 2013. – 9.03).

Цього року бюджети різних рівнів поповнилися на 7,9 млн грн, що надійшли у порядку відшкодування втрат сільсько- та лісогосподарського виробництва. На цілі, визначені ст. 209 Земельного кодексу України, використано 3,1 млн грн. З них: на поліпшення сільськогосподарських та лісогосподарських угідь – 19,2 тис. грн, на розроблення робочих проектів землеустрою з охорони земель – 237,9 тис. грн, на проведення заходів з охорони земель відповідно до робочих проектів землеустрою – 518,3 тис. грн. Також 684,8 тис. грн використано на проведення нормативної грошової оцінки земель і близько 1,7 млн грн – на інвентаризацію земель.

З початку року із сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва вилучено 321,55 га земель. З них: 275,74 га (85,8 %) – сільськогосподарські угіддя та 45,81 га (14,2 %) – лісові угіддя. Нараховано втрати сільсько- і лісогосподарського виробництва у сумі 13,7 млн грн.

На сьогодні в Україні на спеціальних рахунках відповідних місцевих рад знаходиться 537,4 млн грн, з них на депозитних рахунках в установах банку 122,3 млн грн, що надійшли в порядку відшкодування втрат сільсько- та лісогосподарського виробництва (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua).* – 2013. – 10.03).

Национальный банк Украины предлагает установить предельную сумму наличного расчета – 150 тыс. грн. Об этом на пресс-конференции заявила Н. Галец, заместитель директора департамента налично-денежного оборота Нацбанка Украины.

«На сегодня в Украине в обороте пребывает 220 млрд грн банкнот и монет, из них в внебанковском обращении находится 201 млрд грн. При этом расчеты в розничной торговле зачастую осуществляются наличными, хотя за последние годы наблюдается тенденция сокращения их доли в розничной торговле и постепенный переход на безналичную форму оплаты. В прошлом году НБУ получил право устанавливать ограничения на наличные расчеты», – сообщила она.

Преимущества перехода на безнал, отметили эксперты, почувствует не только экономика страны, но и сами граждане Украины. Так, благодаря выводу крупных наличных средств из тени и обеспечению прозрачности сделок, появится дополнительный ресурс для дешевого кредитования физических лиц.

Как отметил представитель НБУ В. Харченко, ограничение в 150 тыс. грн почувствуют только те физические лица, которые осуществляют сделки купли-продажи недвижимости или же дорогих автомобилей. А таких покупок за всю жизнь в среднем может быть всего 2–3, считает представитель НБУ.

Что касается Европы, то там лимит на наличку установлен уже давно, причем позволяется рассчитываться купюрами лишь в случае сделок, не превышающих, в переводе на нашу валюту, 10–15 тыс. грн (*Багнет* (<http://www.bagnet.org>). – 2013. – 8.03).

На сегодняшний день Соединенные Штаты активно применяют антидемпинговые меры по отношению к украинским товарам, что привело к сворачиванию украинского экспорта на десятки лет, заявил правительственный уполномоченный по вопросам европейской интеграции В. Пятницкий, передает ZN.UA.

«По состоянию на март 2013 г. в США действуют семь антидемпинговых мер по импорту из Украины стальных арматурных прутков, карбамида сухого, нитрата аммония, проката горячекатаного стального и изделий из него, прутка и проволоки из углеродистой и некоторых видов легированной стали, некоторых изделий из обрезаемого углеродистого проката плоского и ферросиликомарганца с объемами поставок до применения мер свыше 350 млн дол. США», – сказал чиновник.

По его словам, «самая старая» из этих мер действует с 1986 г., «самая молодая» – с 2001 г. При этом уровень антидемпинговых таможенных пошлин составляет от 41 % до 237 %. «То есть на десятки тарифных линий установлен запретный уровень таможенных пошлин, что привело к сворачиванию на десятки лет украинского экспорта», – заявил он.

«Время от времени украинские компании принимают участие в пересмотрах, но у американской стороны всегда находятся основания продлить действие мер. А требование обеспечить поставки на американский рынок с уплатой антидемпинговых таможенных пошлин для того, чтобы пересмотр имел хоть какие-то шансы на успех, вообще является весьма сомнительным как с точки зрения соответствия нормам ВТО, так и с точки зрения обычной коммерческой логики – какой бизнес будет платить 100–200 % сверх цены поставки, не имея после этого ни единого шанса реализовать такой дорогой товар», – подчеркнул В. Пятницкий (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>)). – 2013. – 8.03).

Фонд гарантирования вкладов физических лиц в 2012 г. получил 2,4 млрд грн взносов от банков, пишет УНИАН (<http://ubr.ua/finances/macroeconomics-ukraine/fond-garantirovaniia-vkladov-fizlic-za-proshlyi-god-poluchil-24-mlrd-grn-vznosov-ot-bankov-213366>).

Согласно сообщению, в эту сумму входят взносы по валютным вкладам – 1,46 млрд грн, по гривневым – 933 млн грн. «Система государственного гарантирования вкладов позволяет обеспечить компенсацию любого вклада независимо от валюты размещения – хоть в швейцарских франках или японских иенах – в сумме, эквивалентной 200 тыс. грн, а таких вкладов у нас больше 92 %. По правилам работы фонда, банки отчисляют по валютным вкладам более высокий процент, значит активное привлечение валютных депозитов выгодно всем вкладчикам», – отмечает пресс-служба фонда.

Также сообщается, что с начала года объем вкладов в банках возрос на 15 млрд грн и практически равный баланс между вкладами в национальной и иностранной валюте не изменился. По данным Национального банка, за 2012 г. объем валютных депозитов населения в украинских банках возрос почти на 4 млрд дол. до 22 млрд дол.

«Сегодня эти 22 млрд дол., или десятая часть всего ВВП Украины, работают в интересах вкладчиков банков, работают

на экономику страны. Если бы владельцы этих долларов хранили их дома, это было бы дополнительным давлением на валютный рынок и давало бы возможности теневому рынку для спекуляций валютой... В НБУ отмечают, что долгосрочные валютные вклады населения являются той ресурсной базой, которая позволит банкам нарастить кредитование реальной экономики и стимулировать рост производства и доходов граждан уже в этом году», – сообщила пресс-служба фонда.

За 2012 г. объем финансовых ресурсов фонда возрос на 26,2 %, или на 1,26 млрд грн. Фонд за 2012 г. выплатил 532,3 млн грн возмещения 14 930 вкладчикам 22 банков. Участниками фонда по состоянию на 1 января 2013 г. являлись 174 банка (*Украинский Бизнес Ресурс* (<http://ubr.ua>). – 2013. – 10.03).

Государственная налоговая служба Украины (ГНСУ) в Киеве напомнила гражданам об обязательном декларировании доходов, полученных в 2012 г. в сумме свыше 128,7 тыс. грн от двух и более работодателей, пишет UBR.ua со ссылкой на УНИАН (<http://ubr.ua/finances/macroeconomics-ukraine/nalogovaia-napomnila-ob-obiazatelnom-deklarirovanii-dohodov-svyshe-128-tys-grn-213364>).

«Налоговый кодекс Украины предусматривает, что в случае, если сумма годового дохода, полученного от двух и более работодателей, превысила 128,76 тыс. грн (с учетом единого социального взноса), налогоплательщики обязаны подать в органы налоговой службы по месту регистрации декларацию об имущественном положении и доходах на общих основаниях», – сказано в сообщении ГНСУ Киева. В случае отсутствия налоговых обязательств по уплате налогов на доходы физлиц, сказано в сообщении, подача имущественной декларации все равно остается обязательной.

ГНСУ Киева за январь – февраль мобилизовала в бюджеты всех уровней 5,47 млрд грн, что на 28 % больше показателя января – февраля 2012 г. Поступления по налогу на доходы физических лиц составили 1,59 млрд грн, что на 181 млн (13 %) больше

по сравнению с янтарем – февралем 2012 г. (*Український Бизнес Ресурс* (<http://ubr.ua>). – 2013. – 10.03).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

В феврале Национальний банк потратил на поддержку курса гривни до 400 млн дол. золотовалютных резервов, сообщила Е. Белан, главный экономист Dragon Capital, пишет UBR.ua со ссылкой на Banki.ua (<http://ubr.ua/finances/macroeconomics-ukraine/vo-skolko-oboshlas-stabilnost-grivny-213362>).

«Объем резервов на конец февраля оказался немного ниже нашей оценки, предполагавшей 25 млрд дол. Правительственные заимствования в прошлом месяце (размещение еврооблигаций на 1 млрд дол. и долларовых ОВГЗ на 0,7 млрд дол.) компенсировали плановое погашение кредитов МВФ (0,9 млрд дол.) и выплаты по процентам (оценочно 120 млн дол.). Переоценка недолларовых активов и золота отразилась в снижении резервов предположительно на 0,3 млрд дол. за прошлый месяц. Учитывая эти факторы, мы считаем, что НБУ продал 0,3–0,4 млрд дол. на валютном рынке для поддержания курса в феврале», – отметила она.

При этом экономист спрогнозировала, что резервы в 2013 г. сократятся до 22 млрд дол. ввиду ожидаемых валютных интервенций для поддержки гривны. Самое существенное снижение резервов будет наблюдаться осенью (*Український Бизнес Ресурс* (<http://ubr.ua>). – 2013. – 10.03).

Виробництво всіх типів автотранспортних засобів в Україні в січні – лютому 2013 р., за попередніми даними, скоротилося в три рази у порівнянні з аналогічним періодом 2012 р. – до 3,751 тис. одиниць. У січні 2013 р. падіння виробництва у порівнянні з першими місяцями 2012 р. становило 5,8 рази у зв'язку з простоями низки великих автозаводів.

За даними асоціації, у січні – лютому 2013 р. виробництво легкових автомобілів скоротилося втричі (або на 66,9 %) – до 3,455 тис одиниць, ще більше падіння – майже в п'ять разів, або на 79,7 %, продемонстрували вантажні та комерційні автомобілі, яких випущено лише 129 одиниць.

Виробництво автобусів у січні – лютому скоротилося майже на 40 % – до 167 одиниць (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2013. – 11.03).*

Індекс споживчих цін у Китаї в лютому досяг максимального за останні 10 місяців показника в 3,2 %. Про це йдеться в даних Державного статистичного управління Китаю, передає «Прайм».

За даними відомства, у загальному обсязі інфляції ціни на продукти харчування в лютому зросли в річному обчисленні на 6 %, що багато в чому було зумовлено зростанням попиту в період святкування Нового року за місячним календарем.

Раніше, виступаючи з доповіддю про роботу уряду на відкритті чергової сесії Всекитайських зборів народних представників (ВЗНП – орган вищої державної влади Китаю), прем'єр Держради В. Цзябао поставив завдання у 2013 р. утримати зростання цін на рівні 3,5 %. Згідно з опублікованими раніше даними, у 2012 р. інфляція становила 2,6 % (*Економічна правда (www.epravda.com.ua). – 2013. – 10.03).*

По данным Федеральной резервной системы США (ФРС), экономический спад выдержат почти все крупнейшие банки США.

По данным стресс-тестов, которые были опубликованы ФРС, 17 из 18 крупнейших банков США могут выдержать глубокий экономический спад. Аутсайдером стала компания Ally Financial, которая занимается автокредитованием. Об этом сообщает РБК-Украина.

Результаты показывают, что введение более жестких мер по достаточности капитала дает свои позитивные плоды.

В рамках стресс-тестов ФРС смоделировала ситуацию глубокой рецессии, в которой рассматривался рост безработицы до 12,1 %, падение ВВП на 5 %, снижение цен на жилье на 20 % и обвал рынка акций на 50 %. В таких условиях потери для 18 банков могут составить за девять кварталов 462 млрд дол.

Совокупный первый уровень общей достаточности капитала упадет с фактических 11,1 % во II квартале 2012 г. до 7,7 % в IV квартале 2014 г. Следует отметить, что на эти 18 банков приходится примерно 70 % от активов всей банковской системы США (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 10.03).

Промышленные цены в зоне обращения единой европейской валюты (евро) в январе 2013 г. повысились на 0,6 % по сравнению с предыдущим месяцем. Такие данные обнародовало сегодня европейское статистическое агентство Eurostat. Аналитики прогнозировали повышение данного показателя на 0,5 %.

По сравнению с январем 2012 г. цены производителей в зоне евро в январе 2013 г. возросли на 1,9 %. В декабре 2012 г. промышленные цены в зоне евро в месячном исчислении снизились на 0,2 % (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 9.03).

Уровень безработицы в Греции по итогам декабря 2012 г. опустился до 26,4 % против пересмотренного значения за предыдущий месяц на уровне 26,6 %. Соответствующая информация содержится в опубликованном сообщении греческого государственного статистического агентства ELSTAT.

В начале 2012г. уровень безработицы в Греции держался в диапазоне 21–22 % (21,3 % – в январе, 21,7 % – в феврале), но уже к июлю 2012г. побил рекордный на тот момент уровень в 25,1 %. Безработица продолжила расти и по итогам октября 2012г. побила новый рекорд, установившись на отметке 26,8 %. После этого показатель начал постепенно снижаться. Уровень греческой безработицы увеличился почти втрое

с сентября 2009г., когда в стране разразился долговой кризис. Кроме того, на данный момент он более чем вдвое превышает средний уровень безработицы в странах зоны евро, составивший 11,8 % в ноябре 2012г.

Обстановка на рынке труда, ослабленного кризисом, усугубляется из-за принимаемых правительством страны мер жесткой экономии. Программа по сокращению дефицита бюджета, проводимая греческими властями под давлением международных кредиторов и призванная уберечь страну от стихийного дефолта, обеспечив финансирование со стороны «тройки» (Европейская комиссия, Европейский центральный банк, Международный валютный фонд), обернулась для греческого рынка труда банкротствами предприятий и масштабными сокращениями.

Экономика Греции уже шестой год пребывает в рецессии. За этот период она сократилась в общей сложности на 20 %. С мая 2010г. международные кредиторы Греции – страны еврозоны и МВФ – открыли Афинам две кредитные линии на общую сумму 240 млрд евро (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 9.03).

Італійська економіка скоротилася на 0,9 % в IV кварталі в порівнянні з попереднім аналогічним періодом. Про це йдеться в даних статистичного агентства країни Istat, пишуть «Вести». Згідно з даними скорочення економіки значно прискорилося в IV кварталі. Результати збіглися з прогнозами експертів і попередніми даними.

У той же час у порівнянні з IV кварталом 2011 р. ВВП скоротився на 2,8 % після зниження на 2,4 % в попередньому кварталі. Експерти прогнозували зниження економіки в річному обчисленні на 2,7 %.

Обсяг ВВП Італії в IV кварталі становив 344,151 млрд євро.

За прогнозом експертів рейтингового агентства Fitch, економіка Італії впаде в поточному році на 1,8 %. Державний борг, як очікується, наблизиться до 130 % ВВП.

Нагадаємо, напередодні Fitch знизило рейтинг Італії до «BBB+». Знижені рейтинги в іноземній і національній валю-

тах. При цьому прогноз «негативний». Раніше рейтинг перебував на рівні «А-». Зниження рейтингу пов'язане з неоднозначними результатами виборів в країні, які підвищують ризики того, що уряд не зможе адекватно відповідати на зовнішні виклики (*Економічна правда (www.epravda.com.ua)*. – 2013. – 11.03).

Генеральный директор крупнейшего британского банка Barclays Э. Дженкинс призвал сократить почти 30 % персонала – 40 тыс. человек. Об этом сообщает UBR.ua со ссылкой на Лента.ру (<http://ubr.ua/finances/banking-sector/krupneishii-bank-britanii-prikazal-uvolit-40-tysiach-chelovek-213278>).

На сегодняшний день в Barclays работают 140 тыс. сотрудников. По словам Э. Дженкинса, банк может быть конкурентоспособным, только если сможет значительно снизить издержки, в том числе и на персонал. Сокращения рабочих мест должны способствовать развитию специализации финучреждения – инвестиционного банкинга.

Источники, близкие к руководству Barclays, рассказали, что снижение численности персонала до 100 тыс. является не утвержденным планом банка, но желаемой целью на ближайшие 10 лет.

Э. Дженкинс стал генеральным директором Barclays на фоне скандала с махинациями межбанковской ставкой LIBOR. Э. Дженкинс пообещал пересмотреть стратегию развития финорганизации и изменить негативное отношение общества к Barclays. В начале февраля банк объявил о сокращении 3,7 тыс. рабочих мест. Увольнения должны сэкономить для банка 1,7 млрд фунтов (2,7 млрд дол.). По итогам прошлого года Barclays получил убыток в размере 1,04 млрд фунтов, тогда как годом ранее прибыль составила 3,01 млрд фунтов (*Украинский Бизнес Ресурс (http://ubr.ua)*. – 2013. – 10.03).

Бюлетень підготували:
О. Ворошилов, А. Потіха, Н. Тарасенко, І. Соколова
Редакційна група: Т. Дубас,
Л. Степченко, Ю. Шлапак
Комп'ютерна верстка:
І. Соколова

Підп. до друку 12.03.2013.
Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Обл.-вид. арк. 2,52. Наклад 8 пр.
Видається в друкованому та електронному вигляді
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.